

การค้นหาคำความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การมีส่วนร่วม ทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

The Search for Meaning in Life through Students' Experiences in Political Participations during 2020-2021

กุลวดี สวัสดิ์ธรรมกิจ

Kulvadee Sawadtammakit

เกวรินทร์ นาคินิวิฐ

Gavarrin Naknivid

ชาคริต มาฝางนอก

Chakrit Mafangnok

พันไมล์ สุขสำราญ

Phanmile Suksamran

วชิรารัต แก้วมณีชัย

Wachirarut Kaewmaneechai

สุพัทธ แสนแจ่มใส

Supat Sanjamsai

ธีระชน พลโยธา

Teerachon Polyota

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Received: 21 July 2021

Revised: 5 August 2021

Accepted: 6 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการค้นหาคำความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการศึกษาเฉพาะกรณี เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูล คือ นิสิตนักศึกษาจำนวน 5 ท่าน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น และพบประเด็นสำคัญในแต่ละขั้น โดยเริ่มจาก 1) การรับรู้ ประกอบด้วย การมองเห็นความสำคัญของการเมือง การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข การสัมผัสถึงอำนาจอยู่ดีธรรมในสังคม และการเห็นผู้คนที่มียุทธศาสตร์เดียวกันออกมาเคลื่อนไหว 2)

การกระทำ ประกอบด้วย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง 3) เป้าหมาย ประกอบด้วย ทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น 4) แหล่งของความหมายในชีวิต ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคม และความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และ 5) ความหมายในชีวิต ประกอบด้วย เพื่อทำประโยชน์ให้ผู้อื่น และเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำ ความเข้าใจกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตที่มีความเฉพาะสำหรับนิสิตนักศึกษา และนำไปใช้อธิบายว่าเหตุใดนิสิตนักศึกษาถึงค้นพบความหมายในชีวิตจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: การค้นหาความหมายในชีวิต, กระบวนการสร้างความหมายในชีวิต, ประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมือง

Abstract

The purpose of this study was to understand the process of searching for meaning in life through students' experiences in participation in political activities during 2020-2021. This case study employed qualitative approach with in-depth interviews. The key informants were 5 undergraduate students. The credibility and reliability of the data were verified by experts in the field. The results of this research showed that the search for meaning in life of the participants could be divided into 5 stages: 1) perceptions of seeing the importance of politics, awareness of the problem that should be solved, recognition of injustice in society, and seeing the movement of the people with similar political ideology; 2) actions of the dissemination of information and of political activities; 3) goals of social awareness and country improvement; 4) sources of meaning with social support and hope for future change; and 5) meaning in life for the benefit of others and something that can be changed. The findings of this study could be applied as a basis for understanding the process of meaning-making among students. In particular, it could explain why students find meaning in life through their political participations.

Keywords: the search for meaning in life, the process of searching for meaning in life, the experiences of political participations

ความสำคัญและที่มาของปัญหาในการทําวิจัย

ความหมายในชีวิต (meaning in life) มีการให้คำอธิบายจากนักวิชาการไว้อย่างหลากหลาย ตั้งแต่การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีใครบางคนหรือบางสิ่งบางอย่างที่เขามีชีวิตอยู่เพื่อสิ่งนั้น (Frankl, 1967) เป็นลักษณะของความเชื่อหรือการยึดมั่นในอะไรบางอย่าง (Battista & Almond, 1973) หรือมองว่าเป็นความหวัง ความศรัทธา หรือความคาดหวังว่าชีวิตของคนคนหนึ่งจะมีความหมายอย่างแท้จริง โดย “ความหมาย”

หมายถึง การแสดงความคิดร่วมกันของความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ ท่ามกลางสิ่งต่าง ๆ ของเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ (Baumeister, 1991) ทั้งนี้ความหมายชีวิตอันเกิดจากความคิดที่มองเห็นถึงความสัมพันธ์จากสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเป็นการทำงานภายใต้ความต้องการของมนุษย์จาก 4 แหล่งได้แก่ ได้แก่ วัตถุประสงค์ (purpose) คุณค่า (value) ความสามารถ (efficacy) และการให้คุณค่าในตนเอง (self-worth) (Baumeister, 1991) โดย Schnell and Hoof (2012) ได้พัฒนาแบบจำลองลำดับขั้นการสร้างความหมายในชีวิต (A Hierarchic Model of Meaning Making) ซึ่งประกอบด้วยกัน 5 ขั้น เริ่มจาก ขั้นการรับรู้ (perceptions) ไปสู่ขั้นการกระทำ (actions) และขั้นของการตั้งเป้าหมาย (goals) จนไปถึงขั้นแหล่งของความหมายในชีวิต (sources of meaning) บุคคลจะได้รับประสบการณ์ทั้งเชิงบวก และเชิงลบในระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิต โดยประสบการณ์เชิงลบจะเรียกว่า วิกฤตของการมีความหมาย (crisis of meaning) และสุดท้ายคือ ขั้นการมีความหมายในชีวิต (meaning in life) เป็นลักษณะของการที่บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง มองเห็นถึงความสอดคล้อง ความสำคัญ การมีทิศทางที่ชัดเจน ความรู้สึกร่วมถึงความเป็นเจ้าของ และปราศจากวิกฤตของการมีความหมาย ทั้งนี้การเกิดขึ้นของการสร้างความหมายในชีวิตเริ่มพัฒนาขึ้นไปพร้อมกับการสร้างอัตลักษณ์แห่งตนตั้งแต่ในช่วงของวัยรุ่นและจะเริ่มมีความชัดเจนขึ้นเมื่อเข้าสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยให้เข้าได้มีความรู้และประสบการณ์ในการบ่มเพาะความคิดในการนำไปสู่การสร้างความหมายให้กับตนเอง ซึ่งนิสิตนักศึกษานับเป็นช่วงวัยที่เริ่มมีการก่อร่างสร้างสภาวะความคิดประกอบกับการเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของการศึกษาทำให้โอกาสในการค้นหาความหมายของชีวิตย่อมมีโอกาสมากขึ้น

นิสิตนักศึกษา เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการในรอบด้าน และเปลี่ยนผ่านจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ (สกล วรเจริญศรี, 2545) และเป็นวัยที่ต้องการพึ่งพาตนเอง การเป็นที่ยอมรับ และความต้องการที่จะมีอนาคตที่ดี (กันยารัตย์ เมืองแก้ว, 2561) สะท้อนภาพให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษามีการแสดงออกถึงความเข้าใจในตนเอง เริ่มมีความต้องการอิสระทางความคิด การกระทำ การตัดสินใจ การแสวงหาคุณค่าในชีวิต และนำตนเองไปสู่การเป็นที่ยอมรับในสังคม รวมถึงการปฏิบัติตามอุดมการณ์ที่ตนยึดถือ ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติตามวัยในช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ทั้งนี้ การศึกษาความหมายในชีวิตของวัยรุ่นหรือนิสิตนักศึกษาส่วนหนึ่ง พบว่า ความหมายในชีวิตเป็นตัวแปรเชิงบวกของการทำนายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัย (Santos et al., 2012) ความพึงพอใจในชีวิต (Datu & Mateo, 2015) ความสามารถในการปรับตัว (Cho et al., 2014) ดังนั้น การศึกษาความหมายในชีวิตของวัยรุ่นจึงเป็นการสร้างให้เกิดความเข้าใจในคุณลักษณะทางบวก เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่ง สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่นต่อไป (กันยารัตย์ เมืองแก้ว, 2561) ทั้งนี้การค้นหาหรือการสร้างความหมายในชีวิตจะสามารถเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลสามารถดึงเอาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาเชื่อมโยงกับชุดความคิดเดิมที่มีอยู่และเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจในตนเอง ดังนั้น

พื้นที่ประสบการณ์จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความหมายของชีวิต แม้กระทั่งประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับบริบทของสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ.2563-2564 แสดงให้เห็นถึงบทบาทของนิสิตนักศึกษาที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา มีการตั้งคำถามต่อประเด็นสาธารณะในหลากหลายมิติ เพื่อให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และต้องการที่จะแก้ไข เปลี่ยนแปลงสังคมปัจจุบันให้ก้าวไปสู่สังคมที่ดีขึ้นในอนาคต ซึ่งความคิดที่มองเห็นถึงความเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว การเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกและระดับกลุ่มคน ความรู้สึกร่วมไปกับสภาวะรอบตัวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นลักษณะสำคัญของกระบวนการสร้างความหมาย หรือการมองเห็นคุณค่า และการมีเป้าหมายที่จะขับเคลื่อน โดยผลจากการจากการที่นิสิตนักศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวอาจจะมีผลผลักดันให้เกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าและความหมายในชีวิตขึ้นได้ ทั้งนี้จากการศึกษาความหมายในชีวิตในบริบทของการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ความหมายในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการศึกษาของ Lin (2019) ได้ศึกษาผลกระทบจากอิทธิพลกำกับ (moderating effects) ของค่านิยมส่วนบุคคล และค่านิยมที่เป็นวัฒนธรรมร่วม ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิตกับการมีส่วนร่วมของพลเมือง ผลการวิจัยพบว่า เมื่อสังคมให้ความสำคัญต่อค่านิยมของการเปิดรับการเปลี่ยนแปลง (values of openness to change) และอยู่ในสังคมที่มีระยะห่างระหว่างอำนาจต่ำกว่า (lower power distance) จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าความหมายในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม ยิ่งบุคคลมีการรับรู้ความหมายในชีวิตของตนสูง ยิ่งทำให้เขามีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้น (Stillman, Lambert, Fincham & Baumeister, 2010)

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทางคณะผู้วิจัยจะศึกษาการค้นหาความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เพื่อทำความเข้าใจถึงกระบวนการในการค้นหาความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา ผ่านวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงบริบทตามสภาพความเป็นจริงที่มีต่อกระบวนการในการค้นหาความหมายในชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 และเป็นพื้นฐานข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับความหมายในชีวิตในนิสิตนักศึกษา สำหรับนักวิจัยหรือผู้ที่สนใจทำการศึกษาความหมายในชีวิตในบริบทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มนิสิตนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการค้นหาความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยอธิบายกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต โดยใช้พื้นฐานองค์ความรู้ของ Schnell and Hoof (2012) เกี่ยวกับแบบจำลองลำดับขั้นการสร้างความหมายในชีวิต (a hierarchic model of meaning making) โดยเริ่มต้นจากขั้นแรก การรับรู้ (perceptions) คือ กระบวนการรับรู้ผ่านโครงสร้างทางความคิด ขั้นที่สอง การกระทำ (action) เป็นการตีความสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้เกิดเป็นการกระทำ ขั้นที่สาม เป้าหมาย (goals) เป็นการวางแผนทางในอนาคต เพื่อมุ่งไปสู่สิ่งนั้นผ่านการกระทำ ขั้นที่สี่ แหล่งของความหมาย (sources of meaning) บุคคลจะได้รับประสบการณ์ทั้งเชิงบวก และเชิงลบในระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิต โดยประสบการณ์เชิงลบจะเรียกว่า วิกฤตของการมีความหมาย (crisis of meaning) และขั้นสุดท้าย ความหมายในชีวิต (meaning in life) เป็นลักษณะของการที่บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง มองเห็นถึงความสอดคล้อง ความสำคัญ การมีทิศทางที่ชัดเจน ความรู้สึกมีส่วนร่วมถึงความเป็นเจ้าของ และปราศจากวิกฤตของการมีความหมาย (Schnell & Hoof, 2012) เป็นแนวคิดสำคัญสำหรับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบเฉพาะกรณี (case study approach) โดยอาศัยกระบวนการ และรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน อายุระหว่าง 19-25 ปี ทั้งเพศชาย หญิง และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ โดยเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยต้องไม่เข้าร่วมสังกัดพรรคการเมือง แต่ต้องมีประสบการณ์จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 มากกว่า 9 ครั้งขึ้นไป ซึ่งมีจุดมุ่งหมายต่อการเรียกร้องในประเด็นที่ต้องการอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในสังคมต่อไป มีความเต็มใจในการเข้าร่วมการวิจัย และยินดีที่จะแบ่งปันประสบการณ์ของตนกับคณะผู้วิจัยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่สนใจในการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ที่สนใจ และนำมาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป โดยได้ทำการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางการตั้งคำถามและความถูกต้องของการนำเสนอข้อมูล โดยข้อคำถามประกอบด้วย (1) คำชี้แจง ระบุรายละเอียดเบื้องต้นของการศึกษาในครั้งนี้ (2) ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่สนใจเข้าร่วมการวิจัย ได้แก่ ชื่อเล่น อายุ สถาบันการศึกษา ชั้นปี และช่องทางสะดวกในการติดต่อกลับ และ (3) ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปีที่กำหนด

2. คำถามในการสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ลักษณะของข้อคำถามจะเป็นแบบปลายเปิด มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ทำให้การสัมภาษณ์มีการโต้ตอบอย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งเพื่อเปิดโอกาสแก่ผู้ให้ข้อมูล ในการแสดงความคิดเห็น บอกเล่าเรื่องราว หรือประสบการณ์ได้อย่างอิสระ ซึ่งคำถามที่ใช้ในสัมภาษณ์ได้มีการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับแก้ให้เหมาะสม และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา โดยมีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

2.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อายุ ชั้นปี สถาบันการศึกษา คณะ สาขา และประสบการณ์จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

2.2 คำถามหลัก เพื่อศึกษาการค้นหาคำความหมายในชีวิตจากประสบการณ์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 โดยข้อคำถามหลักมีด้วยกัน 3 ข้อ ดังนี้ 1) คิดว่าการเมืองมีความสำคัญกับชีวิตของท่านอย่างไร 2) จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผ่านมา ชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง 3) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีความสำคัญกับชีวิตของท่านอย่างไร

2.3 คำถามก่อนปิดการสัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเพิ่มเติมประเด็น หรือรายละเอียดที่ต้องการจะบอกเล่า นอกเหนือจากคำถามหลักที่ตั้งไว้ เช่น ท่านมีอะไรที่อยากเล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือสิ่งที่ได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองบ้างไหม

3. อุปกรณ์บันทึกเสียง

อุปกรณ์บันทึกเสียง ใช้สำหรับการบันทึกเสียงการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลในขณะทำการสัมภาษณ์ โดยนำบทสนทนาที่ได้มาทำการถอดเทปเสียงให้กลายเป็นข้อความ ซึ่งสะดวกและสามารถนำข้อมูลมาตรวจสอบภายหลังได้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลมีขั้นตอนตามรายละเอียดดังนี้

1. คณะผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด
2. คณะผู้วิจัยพิจารณาคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นคณะผู้วิจัยจะติดต่อกลับไปยังผู้ให้ข้อมูล
3. คณะผู้วิจัยสอบถามความยินยอมและความสมัครใจ ชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้น ทำการนัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ ตามความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล
4. คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยมีการสร้างสัมพันธภาพ รวมทั้งขออนุญาตในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง

5. คณะผู้วิจัยทำการถอดเทปหลังการสัมภาษณ์ ถ้ามีข้อมูลบางส่วนที่มีความคลุมเครือหรือไม่ชัดเจน จะขออนุญาตนัดหมายสัมภาษณ์เพิ่มเติม จนได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนต่อการนำไปวิเคราะห์ในลำดับถัดไป ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 21 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 และสิ้นสุดการเก็บข้อมูลในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2564 ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประมาณ 40 – 90 นาที ต่อผู้ให้ข้อมูล 1 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการถอดเทปสัมภาษณ์ออกมาเป็นถ้อยคำ คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) ในลักษณะของการค้นหาสาระสำคัญ (themes) นำมาสรุปคุณลักษณะสำคัญของข้อมูลที่สามารถ อธิบายอารมณ์ และความรู้สึก หรือสิ่งที่บ่งบอกถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหมายในชีวิตได้ โดยได้กำหนด ขั้นตอนในการวิเคราะห์แก่นสาระออกเป็น 6 ขั้นตอน (Braun & Clarke, 2006) มีรายละเอียดดังนี้

1. ทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (familiarizing yourself with your data) โดยการอ่านข้อมูลที่ได้เข้า ๆ เพื่อมุ่งตามหาข้อมูลที่ต้องการ มีการสังเกตลักษณะของความคิดที่แสดงออกมาเป็นคำพูด ซึ่งจะช่วยให้การตี กรอบเนื้อหา ในขณะที่กำลังทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การสร้างรหัสขั้นต้น (generating initial codes) โดยอาจจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของคำ หรือความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ สำหรับการนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3. การค้นหาแก่นสาระ (searching for themes) หลังจากทำการลงรหัสและเรียงข้อมูล จะทำการ วิเคราะห์เนื้อหาในระดับที่กว้างขึ้น โดยพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญที่ค้นพบ

4. การวิพากษ์แก่นสาระ (reviewing themes) จะเน้นไปที่การตรวจสอบและการสกัดแก่นสาระ แบ่ง ออกเป็น 2 ระดับ ระดับแรก พิจารณาว่าข้อมูลมีรูปแบบสอดคล้องกันหรือไม่ ส่วนระดับที่สอง เป็นการ ตรวจสอบความถูกต้องของแต่ละแก่นสาระที่สัมพันธ์กับชุดข้อมูล รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่ แก่นสาระ (thematic map) ว่าสามารถสะท้อนความหมายที่ปรากฏอยู่บนชุดข้อมูลโดยรวมหรือไม่

5. การให้นิยามและตั้งชื่อแก่นสาระ (defining and naming themes) เป็นการตั้งชื่อและนิยามให้ แก่นสาระนั้น ๆ ให้มีความสอดคล้องกัน และทำให้แก่นสาระมีนิยามที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. จัดทำรายงาน (producing the report) ในขั้นตอนสุดท้าย จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์สิ่ง ที่ได้จากชุดข้อมูลทั้งหมด โดยทำการเลือกประเด็นที่น่าสนใจหรือมีความชัดเจน นำมาอธิบายให้อยู่ในบริบท ของการตอบคำถามวิจัยและการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งผลที่ได้จะเป็นรายงานการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หลังจากการถอดเทปสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้อง (peer debriefing) อีกครั้งทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้ข้อค้นพบที่ได้มีความน่าเชื่อถือมาก และเพื่อให้ได้ข้อสรุปของผลการวิเคราะห์ที่มีความถูกต้องมากที่สุด

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลได้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับวัตถุประสงค์วิจัย และรายละเอียดโดยสรุปในการวิจัย รวมถึงชี้แจงกับผู้ให้ข้อมูลถึงสิทธิในการเข้าร่วมตามความสมัครใจ สิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวผู้ให้ข้อมูลการขออนุญาตบันทึกเสียงในการสนทนา พร้อมชี้แจงว่าเสียงที่บันทึกจะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย คณะผู้วิจัยจะทำลายบันทึกเสียงดังกล่าวทิ้งทันที และรวมถึงเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลเป็นความลับ โดยจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เฉพาะเจาะจงที่ทำให้ล่วงรู้ได้ว่าผู้ให้ข้อมูลคือใคร และข้อมูลที่ได้จะแสดงผลในภาพรวมเพื่อการนำเสนอเชิงวิชาการเท่านั้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

โดยคณะผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล 2) ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลส่วนนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงภาพรวมเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมของผู้ให้ข้อมูล เนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่ให้ความสนใจ เพื่อให้เข้าใจในธรรมชาติของผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่านมากยิ่งขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วยเพศหญิงจำนวน 2 คน เพศชาย 1 คน เกย์ 1 คน เรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 2 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องทางการเมืองตั้งแต่วัยเด็กหรือก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ดังปรากฏตามถ้อยคำ “...สนใจเรื่องนี้ตั้งแต่เด็กเพราะที่บ้าน เขาเรียกครอบครัวของเราเป็นครอบครัวคนทำงานค้าขาย แล้วก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรื่องการเมืองมาตั้งแต่เด็ก ๆ อยู่แล้ว เพราะว่าในปี 2549 ก็จะมีเด็กประถมคนหนึ่งแหละ ก็ไปนั่งฟังว่า เกิดการรัฐประหารยังงัยอยู่ในวงตลาด...”(ID1) แต่จะมีส่วนหนึ่งที่เริ่มให้ความสนใจเมื่อเข้ามาเป็นนิสิตนักศึกษา เนื่องจากมีโอกาส และมีความคิดที่เติบโตมากขึ้น ดังตัวอย่างถ้อยคำ “...พอแบบว่าเราโตขึ้นเราก็มองตัวเอง เหมือนว่าเราแบบเห็นสังคมมากขึ้นเราก็มองเห็นว่าเออ ทำไมมันเป็นอย่างนี้ ความเหลื่อมล้ำมันเป็นเพราะอะไร ซึ่งทำให้เราคิดเป็นระบบมากขึ้น...”(ID4)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลมองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิต ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงคุณค่าในสังคม หรือค่านิยมต่าง ๆ รวมถึงให้

ความสำคัญกับปัญหาเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในสังคมที่กำลัง การกดขี่สิทธิมนุษยชนของ
ผู้คนในสังคม และคิดว่าปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข สะท้อนได้จากถ้อยคำ "...ทำให้สังคมมันมีพื้นที่ในการ
แลกเปลี่ยนกันได้อะไรหนึ่ง สองคือทำให้สังคมมีวุฒิภาวะทางปัญญาที่สูงขึ้น หมายความว่าเราจะไม่ตื่นตระหนกต่อ
ความคิดเห็นต่าง เราจะไม่โกรธกับผู้ที่เห็นต่าง เรามีเหตุผลมากขึ้นในสังคมแบบเนี้ย มันก็สามารถทำได้ โดย
การผลิตงานเขียน การอ่าน การพูดคุย บนพื้นที่สร้างสรรค์พื้นที่ปลอดภัยมันทำได้ เริ่มต้นได้ในชีวิตประจำวัน
reading group ก็ไม่ได้ใช้งบประมาณอะไรมาเลย ขอแค่คุณมีเรื่องที่จะมาเล่า มาแลกเปลี่ยนกัน ก็ถือว่าเป็นพื้นที่
สร้างสรรค์แล้ว เป็นการยกระดับวิจารณ์ของสังคมของผู้คนรอบข้าง รวมทั้งตัวเราเองด้วย..." (ID5)

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนแสดงให้เห็นถึงความคิด อารมณ์ หรือความรู้สึก
ที่เกิดขึ้น ผ่านการตีความสิ่งเร้าที่ได้รับและถ่ายทอดออกมาเป็นข้อมูล ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของกระบวนการ
สร้างความหมายในชีวิต ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ โดยสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยอธิบาย
กระบวนการสร้างความหมายในชีวิต โดยใช้พื้นฐานองค์ความรู้ของ Schnell and Hoof (2012) เกี่ยวกับ
แบบจำลองลำดับขั้นการสร้างความหมายในชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ เป็นการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลต่อสถานการณ์ทางการเมืองไทยในช่วงปี
2563-2564 ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นภายในสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหา
เชิงโครงสร้างภายในสังคมไทย ฯลฯ และการรับรู้จากผู้คนรอบข้างที่มีความคิด ความเชื่อเดียวกันถึงประเด็นที่
ควรได้รับการแก้ไข และควรได้รับการพัฒนา ซึ่งส่งผลให้นิสิตนักศึกษา เลือกที่จะทำอะไรบางอย่าง เพื่อ
แสวงหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นต่อไป เมื่อพิจารณาสาระสำคัญย่อย พบว่า มี 4 ประเด็น
ได้แก่

1) การมองเห็นความสำคัญของการเมือง นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ว่าการเมืองเป็น
เรื่องสำคัญและอยู่ในทุก ๆ มิติของชีวิตความเป็นอยู่ หากการบริหารบ้านเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็จะ
สามารถช่วยลดปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำภายในสังคม ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สามารถ
ดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่นและมีความสุข ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ "...การเมืองถือว่าเป็น
ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิต ถ้าเรายังมีผู้นำที่ดี มีรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้
ชีวิตของประชาชนมีความสุขมากยิ่งขึ้น มีการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น ละก็จะมีอุปสรรคในการใช้ชีวิต..." (ID1) "...
ถ้าการเมืองมันดีชีวิตเราก็น่าดีชีวิตของทุกคนมันก็ดี ความเหลื่อมล้ำก็ลดลง มันสำคัญในทุก ๆ อย่าง คุณภาพชีวิต
ของเราดีหรือไม่ดีมันก็เกี่ยวกับการเมือง เราจน เรารวย อยู่ทางการเมืองทั้งนั้นเลย.." (ID3)

2) การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข มองเห็นถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ทั้งคุณภาพด้าน
การศึกษา เศรษฐกิจ การได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ทั่วถึง ไม่เท่าเทียมกันในสังคม ดังปรากฏผ่าน
ถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ "...ถ้าการเมืองดี ฉันก็就不用มาเรียนที่นี่ ฉันต้องไม่หอบหิ้วกระเป๋าไปมาเรียนที่

กรุงเทพ ฉันอาจจะมีความสุขกับมหาวิทยาลัยใกล้บ้านฉัน มหาวิทยาลัยในจังหวัดฉันที่มีคุณภาพ ที่มันทัดเทียมกัน..." (ID1) "...ยังมีเด็กอีกหลายคนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลืออะไรแบบนี้ มันยังมีเด็กที่ขาดโอกาสเสมอในประเทศนี้ คือมันอาจจะไม่ได้เกิดกับเราโดยตรง แต่พอไปเจอ มันทำให้เรารู้สึกแย่ตลอดเลย..." (ID2) "...เราทุกคนมันก็เป็นมนุษย์ เขาก็เป็นมนุษย์ เราก็คงได้รับการปฏิบัติเท่า ๆ กัน แต่กลับกลายเป็นว่า ตั้งแต่เศรษฐกิจเลยเราแบบ เราอยู่ในเศรษฐกิจที่คนจนยิ่งจน คนรวยยิ่งรวย แล้วคนรวยก็ได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีกว่า..." (ID4)

3) การสัมผัสถึงอำนาจยุติธรรมในสังคม การรับรู้ถึงความไม่โปร่งใสของรัฐในการบริหารงาน หรือการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ยุติธรรม ผู้ที่ต้องเสียผลประโยชน์ก็คือประชาชน จึงทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ ต้องการหาช่องทางในการแสดงออก เพื่อระบายความรู้สึกไม่พอใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ดังถ้อยคำที่ปรากฏของผู้ให้ข้อมูล ดังตัวอย่างนี้ "...เพราะความโกรธไหมอะ โกรธที่แบบรัฐบาลไม่ยุติธรรมอะ มันไม่ fair การเลือกตั้งไม่ fair เข้ามาไม่ fair อะไรก็ตรวจสอบไม่ได้ ทุกคนก็เห็นจุดที่มันไม่ยุติธรรม ไม่ถูกต้อง ละทุกคนก็ทำอะไรไม่ได้ เลยรวมตัวกันออกมา เหมือนทุกคนเห็นปัญหาเดียวกันมั้ง..." (ID2) "...กลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจแล้วก็กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองเขาไม่ยอมง่าย ๆ หรือ เพราะงั้นมันก็จะเกิดวิกฤตินี้ต่อไปเรื่อย ๆ แล้วก็ปราบปรามประชาชนให้สยบยอม..." (ID5)

4) การเห็นผู้คนที่มียุติธรรมเดียวกันออกมาเคลื่อนไหว ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น การออกมาชุมนุมบนท้องถนน การแสดงออกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ฯลฯ หรือการแสดงความคิดเห็นกับผู้คนรอบข้าง ก็จะเป็นส่วนช่วยในการสนับสนุนความคิดว่าสิ่งที่คิด หรือสิ่งที่เชื่อนั้น ไม่ได้มีแค่เขาคนเดียว แต่ยังมีผู้คนอีกจำนวนหนึ่ง ยังมีความคิด มียุติธรรมไปในทิศทางเดียวกัน สะท้อนได้จากคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ "...เหมือนทุกคนตื่นตัวมาก" (ID2) "...เราก็กังเกียดเห็นว่ามันไม่ได้มีแต่เยาวชนจริง ๆ นะ มันมีแบบ คนรากหญ้า พี่น้องเสื้อแดง คนวัยทำงาน ก็มีไปร่วมด้วย ปะปนกับนักศึกษาด้วย..." (ID5)

จะพบได้ว่าในขั้นที่ 1 การรับรู้ ทั้งในการมองเห็นความสำคัญของการเมือง การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข การสัมผัสถึงอำนาจยุติธรรมในสังคม และการเห็นผู้คนที่มียุติธรรมเดียวกันออกมาเคลื่อนไหว สิ่งเหล่านี้ ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาเกิดการตระหนักรู้ถึงปัญหา มีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น และเลือกที่จะกระทำการบางอย่าง โดยแสดงออกมาเป็นลักษณะของการเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น การจัดการชุมนุม การเข้าร่วมการชุมนุม การส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้ผู้คนรอบข้าง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ebtsam and Neama (2014) พบว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง Arens and Watermann (2017) ระบุว่า การรับรู้ทางการเมืองเป็นลักษณะของการที่บุคคลมีความเชื่อว่า เขามีความสามารถที่จะมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และสัมฤทธิ์ผลในการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม สะท้อนให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการรับรู้ถึงปัญหาทาง

สังคม และให้ความสำคัญกับประเด็นทางการเมือง จะนำไปสู่การกระทำ ในลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีการรับรู้ว่าคุณจะประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

ขั้นที่ 2 การกระทำ หลังจากนิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลเกิดตระหนักว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ มองเห็นถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข รับรู้ว่ามีผู้คนรอบข้างที่มีอุดมการณ์เดียวกันกับตนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านการทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้นิสิตนักศึกษาแสดงออกถึงจุดยืนทางการเมือง เพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ โดยพบได้ใน 2 ลักษณะ คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละประเด็น ดังนี้

1) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เป็นการกระจายข้อมูลข่าวสาร ให้กับผู้คนรอบข้าง เช่น เพื่อน พ่อแม่ ญาติ ผู้คนทั่วไป ฯลฯ เกี่ยวกับประเด็นทางสังคม ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น หรือการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอุดมการณ์ที่ตนยึดถือ เพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ ตระหนักรู้ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น บทสนทนาในชีวิตประจำวัน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การจัดกิจกรรมทางการเมือง ฯลฯ เพื่อให้ข้อมูล สามารถเข้าถึงผู้คนรอบข้างได้สะดวก รวดเร็ว และเพื่อให้สังคมเริ่มที่จะตั้งคำถามกับประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ถึงประโยชน์ที่พวกเขาควรจะได้รับ ดังปรากฏตามถ้อยคำ ดังนี้ “...ช่วงนี้เราติดตามข่าวสาร ละครกระจายข่าวสารให้ที่บ้านด้วย...” (ID2) “...ในโซเชียลมีเดียเราก็แบบแทบจะลงในทุก ๆ เรื่องอะ แบบให้ความรู้ในทุก ๆ เรื่อง เออว่ามันเป็นยังงี้ เป็นยังงั้นะ และนำเสนอในมุมตัวเอง ว่าเราเห็นความเหลื่อมล้ำในด้าน ๆ นี้ ยังไง...” (ID4)

2) เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การชุมนุมทางการเมือง การเข้าร่วมลงชื่อ การเป็นอาสาสมัครช่วยจัดงาน ฯลฯ เพื่อที่จะแสดงออกว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในประเด็นอะไรบ้าง ทำให้จุดเล็ก ๆ กลายเป็นจุดที่ใหญ่ขึ้น ทั้งยังหวังว่าการกระทำของตน จะสามารถสร้างผลกระทบให้กับสังคม และผู้คนที่เกี่ยวข้องได้ สะท้อนได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูล “...ไปร่วมมือบตตลอด อาจจะเป็นผู้ช่วยบ้าง เป็นผู้ร่วมมือบตเลย ๆ หรือบางที จะไปเป็นแกนนำอีกครั้ง...” (ID1) “...ถ้าเราออกไป อย่างน้อยเราก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้มีอบม้นใหญ่ขึ้น เขาจะได้มาฟังกัน ในสิ่งที่เราเรียกร้อง...” (ID2) “...ไปบรรยาย ไปปราศรัย ไปจัดกลุ่มศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องจัดกลุ่มศึกษา เราก็ไป แต่สิ่งที่อยากทำมากที่สุดคือเขียนหนังสือ ชอบเขียน...” (ID5)

ในขั้นที่ 2 การกระทำ พบว่า สารสำคัญย่อยคือประเด็นของลักษณะการกระทำ ได้แก่ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง พัฒนาไปสู่การตั้งคำถามถึงสิ่งที่ควรจะได้รับ ทำให้การออกมาเคลื่อนไหวเป็นการทำให้ข้อเรียกร้องเกิดการบรรลุผล และเพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ รวมทั้งทำให้สังคมเห็นความสำคัญของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Bargh, Chen, and Burrows (1996) ซึ่งพบว่า การรับรู้มีผลโดยตรงต่อการกระทำ และพฤติกรรมทางสังคม สามารถถูกกระตุ้นได้ด้วยสภาพแวดล้อมรอบตัว สะท้อนให้เห็นว่า การที่นิสิตนักศึกษาเกิดการรับรู้ข้อมูลนั้น จะนำไปสู่การเกิดขึ้นของการกระทำ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่วางเอาไว้

ขั้นที่ 3 เป้าหมาย เป็นลักษณะของการวางแนวทางในอนาคต อันแสดงถึงความต้องการที่จะทำให้อนาคตดีขึ้น ต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้นในสังคม โดยสาระสำคัญย่อยที่ค้นพบในขั้นการมีเป้าหมาย ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ ทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ เป็นการทำให้สังคมเกิดการรับรู้ และมีความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น เช่น ค่านิยมที่ควรได้รับการเปลี่ยนแปลง การตั้งคำถาม หาสาเหตุว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีที่มาจากอะไร และควรได้รับการแก้ด้วยวิธีไหนจึงเหมาะสม อีกทั้ง ต้องการทำให้สังคมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์ ถึงแม้จะมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน แต่ก็อยู่ภายในสังคมร่วมกันได้ ดังปรากฏตามถ้อยคำ ดังนี้ “...เราอยากทำเป็นแบบอนิเมชันสำหรับเด็ก เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นถึงปัญหานี้ ให้เห็นในมุมมองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แค่มุมมองของผู้ทำแท้ง เพื่อให้เข้าอกเข้าใจ เห็นใจอะ...” (ID2) “...ทำให้สังคมมันมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนกันได้หนึ่ง สองคือทำให้สังคมมีวุฒิภาวะทางปัญญาที่สูงขึ้น หมายความว่าเราจะไม่ตื่นตระหนกต่อความคิดเห็นต่าง เราจะไม่โกรธกับผู้ที่เห็นต่าง เรามีเหตุมีผลมากขึ้นในสังคมแบบเนี้ย มาแลกเปลี่ยนกัน ก็ถือว่าเป็นพื้นที่สร้างสรรค์แล้ว จุดเนี้ยก็คือยกระดับวิจารณ์ญาณของสังคม...” (ID5)

2) เพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น นิสิตนักศึกษาออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งต้องใช้ทั้งร่างกาย แรงใจอย่างมาก เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่อยากเห็นการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้นในสังคมให้ได้รับสวัสดิการที่ดีครอบคลุม และต้องการให้ประเทศมีระบบโครงสร้างทางการเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่แข็งแรง สะท้อนได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูล “...เราก็อยากมุ่งหวังต่อไปว่าการที่เราจะสร้างการเปลี่ยนแปลง เราไม่ได้อยากทำแค่ตัวเรา ไม่อยากทำแค่คนนี้ ไม่อยากทำแค่แบบรุ่นน้อง ๆ ของเรา เราอยากเห็นประเทศของเราที่มันดีขึ้น เราอยากเห็นสังคมที่มันดีขึ้น แล้วก็ไม่ใช่แค่ประเทศของเราด้วยอยากเห็นโลกที่มันดีขึ้น...” (ID1) “...สิ่งที่เราคิดก็คืออยากให้ประชาชนได้ประชาธิปไตย อยากให้คนไทยได้ประชาธิปไตย...” (ID4) “...ผมสนับสนุนเรื่องรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า ประเด็นคือเห็นด้วยเกือบ 100% แล้วก็ส่งเสริมว่ามันควรเกิดได้แล้ว...” (ID5)

สำหรับสาระสำคัญในขั้นที่ 3 เป้าหมาย พบว่า การทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น เป็นเป้าหมายหลักซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลมีเป้าหมายที่ท้าทายที่พวกเขาจะต้องเผชิญร่วมกัน แต่ความท้าทายนั้นจะส่งผลให้นิสิตนักศึกษารับรู้ว่าการที่ทำงานนั้นมีคุณค่า มีความหมาย รับรู้ว่าตนกำลังทำสิ่งใดอยู่ และทำสิ่งนั้นเพื่ออะไร สอดคล้องกับการศึกษาของ Latham and Locke (2007) ซึ่งพบว่า เป้าหมายยิ่งสูง ยิ่งต้องใช้การกระทำที่สูงขึ้น เพื่อให้บุคคลได้รับประสบการณ์เชิงบวก มากกว่าความมุ่งมั่น ในการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่า ผลการศึกษานี้ จึงช่วยสนับสนุนได้ว่า การมีเป้าหมายส่งผลต่อการ

ได้รับประสบการณ์เชิงบวก ซึ่งอยู่ในลำดับขั้นถัดไปของกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต คือ ขั้นที่ 4 แหล่งของความหมายในชีวิต

ขั้นที่ 4 แหล่งของความหมายในชีวิต มีความซับซ้อน และความเป็นนามธรรม ซึ่งการที่นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และเกิดความคิดว่าตนเองได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนสังคมได้ สามารถทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และต้องการพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ในระหว่างทางของการค้นพบความหมายในชีวิต นิสิตนักศึกษาก็จะได้รับประสบการณ์ทั้งเชิงบวก ซึ่งมีสาระสำคัญย่อยด้วยกัน 2 ประเด็น คือ การสนับสนุนทางสังคม ความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และประสบการณ์เชิงลบ ซึ่งมีสาระสำคัญย่อย คือ ผลลัพธ์อันไม่พึงปรารถนา โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

- ประสบการณ์เชิงบวก คือ ประสบการณ์ที่นิสิตได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง รับรู้ว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่มีความหมาย และการที่ผู้คนออกมามีส่วนร่วมทางการเมือง ดันตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้น เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่เราไปนั้นไม่สูญเปล่า โดยมีประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ดังนี้

1) การสนับสนุนจากบุคคลร่วมอุดมการณ์ เป็นการรับรู้ว่ามีผู้คนที่ยึดมั่นในอุดมการณ์เดียวกันออกมาเคลื่อนไหวร่วมกัน เป็นเหมือนแรงสนับสนุน และเปรียบเสมือนกำลังใจ ที่ช่วยให้พวกเขามีความมั่นใจในการก้าวไปตามเส้นทางที่วางไว้ อีกทั้งการได้ครอบงำคอยสนับสนุน คอยให้การสะท้อนกลับเชิงบวกก็จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษา มีกำลังใจในการทำสิ่งที่ตนยึดมั่น ยกตัวอย่าง เช่น "...มันทำให้เราซัวร์แล้วว่า เราไม่ได้คิดไปคนเดียว มั่นใจที่จะเดินออกมา แล้วก็ไปร่วมขับเคลื่อนทางสังคมกับคนอื่น ๆ อีกมากมาย ทุกคนยังต้องการมีส่วนร่วมในขบวนการขับเคลื่อนทางการเมืองตรงนี้อยู่....." (ID3) "...แบบว่าเวลาเราไปมีบออะไรอะ เราก็จะชวนเพื่อนเราไปถ้าวาง ไม่เคยมีใครผลัดเลย พ่อกับแม่ก็เหมือนกัน ทุกคนก็ตื่นตัว แบบช่วงแรก ๆ ที่มีมีบออะ บางมีบอเราก็ไม่รู้ แต่ว่าพ่อกับแม่ก็จะส่งมาถามว่าเออ ไปมั๊ย ถ้าวางก็ไป..." (ID2) "...เอาจริงนี่แบบ ก็คงจะรู้สึกภูมิใจอะ แล้วก็มีความด้วย ความที่แบบคนรอบข้าง เขาก็พร้อมสู้เหมือนกันนะ..." (ID4)

การที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับแรงสนับสนุนจากสังคม เช่น การรับรู้ที่ตนไม่ได้สู้อยู่เพียงลำพัง การได้รับเสียงสะท้อนกลับเชิงบวก หรือการได้เห็นผู้คนในสังคมออกมาเคลื่อนไหว สิ่งเหล่านี้ คือกำลังใจ ซึ่งสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษายังคงกระทำตามเป้าหมาย สามารถเคลื่อนไหวต่อไป ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ เพื่อให้สิ่งที่พวกเขาคาดหวังประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ Tezci, Sezer, Gurgan, and Aktan (2015) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอ จากสภาพแวดล้อมที่พวกเขาอยู่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของแรงจูงใจภายในและภายนอก และแรงจูงใจในการเห็นคุณค่าของบุคคล รวมทั้งบุคคลจะมีความเต็มใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม หากเขาได้รับแรงสนับสนุนจากผู้รอบข้าง (Stavrova & Luhmann, 2015)

2) ความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การมีความหวังว่าสักวันหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้น ตามเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ว่าจะต้องใช้ความพยายามและใช้เวลายาวนาน ซึ่งการมีความหวังจะทำให้ให้นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลรับรู้ ว่า สิ่งที่เขาทำอยู่นั้น เป็นสิ่งที่มีความหมาย ดังปรากฏตามถ้อยคำ ดังนี้

“...อย่างน้อยหลังจากกลับมาทุกครั้ง เรายังรู้สึกว้าว เรามีความหวังเล็ก ๆ ว้าวมันจะเปลี่ยนได้จริง ๆ สิ่งที่เราทำลงไป สิ่งที่เราลงทุนลงไป เป็นแรงผลักดัน แรงขับเคลื่อน ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศนี้ เรา รู้สึกมีความหวังเสมอเลยนะถึงเราจะแบบเออ เหนื่อย แต่ก็มีความหวังแหละ... (ID2) “...หวังตลอด ถึงแม้มันจะน้อย แต่มันไม่เคยหาย มันจะมีช่วงบางช่วงที่มันน้อยลง ไม่ค่อยจะมีความหวัง รู้สึกว่ามันแค่นิดเดียว ขนาดที่ว่าเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ว่า ณ จุดจุดหนึ่ง เติบโตมันก็เพิ่มขึ้นมาเอง ความหวังมันจะเพิ่มขึ้นมาเอง แล้วเราก็จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ คนเรามันต้องมีขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่แล้วแหละ เออ มันเหนื่อยก็พักมีแรงก็กลับมาทำต่อ เราไม่อยากจะอยู่เฉย ๆ...” (ID3) “...คือเรานึกถึงสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ที่เราจะอยู่ในอนาคตมากขึ้น...” (ID5)

ความหวังเป็นประสบการณ์เชิงบวก ซึ่งทำให้นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลถึงแม้ว่าจะเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ผ่านเข้ามา การต้องรับมือกับความรู้สึกเชิงลบ เช่น ความท้อแท้ ความสิ้นหวัง หรือ ความเครียด แต่พวกเขาก็ยังคงมีความเชื่อมั่นว่าสักวันหนึ่ง วันที่พวกเขาต้องการจะมาถึง สอดคล้องกับการศึกษาของ Veronese, Pepe, Sala, Yamien, and Vigliarioni (2019) พบว่า ประสบการณ์เชิงบวกทำหน้าที่เป็นปัจจัยป้องกันที่มีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มการทำงานทางจิต และบรรเทาความทุกข์ในจิตใจ รวมทั้งการมีความหวังสำหรับอนาคต

- ประสบการณ์เชิงลบ เป็นการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้นิสิตนักศึกษา รู้สึกแย่ ล้มเหลว หรือ ผิดหวัง เช่น ผู้คนตื่นตัวทางการเมืองลดลง แกนนำถูกดำเนินคดี ซึ่งก่อให้เกิดความคิดว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่นั้น ไม่มีความหมาย ทำไปโดยสูญเปล่า อีกทั้งประสบการณ์เชิงลบยังเป็นสิ่งขัดขวางที่ทำให้ไม่สามารถค้นพบความหมายในชีวิตได้ โดยประสบการณ์เชิงลบในระหว่างการเคลื่อนไหวทางการเมือง คือการที่นิสิตนักศึกษามีการรับรู้ว่า สิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นได้ผลลัพธ์อันไม่พึงปรารถนาจึงเกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง และมีความคิดว่าสิ่งที่ทำไปเหนื่อยเปล่า สะท้อนให้เห็นถึงการที่นิสิตนักศึกษากำลังเผชิญกับวิกฤตของการมีความหมายในชีวิตอยู่ แต่หากนิสิตนักศึกษาสามารถก้าวข้ามผ่านวิกฤตของการมีความหมายในชีวิตไปได้ ก็จะทำให้พวกเขาค้นพบความหมายในชีวิต ตามแต่ประสบการณ์ที่พวกเขาจะได้พบเจอ โดยสามารถพบปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านถ้อยคำ ดังตัวอย่าง “...เรากลับมาเราก็เหนื่อย ค่ำอะไรเราก็จ่ายเอง เรา รู้สึกว่ามันเหมือนเดิมทุกครั้ง แบบ ไปนั่งฟัง เขาตายแล้วเราก็ต้องกลับ คือมันแบบไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ถึงมันจะมีการขยับเล็ก ๆ แต่เรายังรู้สึกว่ามันไม่มากพอ ให้คนอื่นส่วนหนึ่งที่เขาสนใจจะออกมาอีกได้อะ... (ID2) “...มันก็เหมือนว่าผ่านไปเฉย ๆ เออ อาจจะได้ความรู้มากขึ้นแต่ว่า เราจะไปมีบทบาทนี้ทำไม มันมีความหมายอะไร แบบว่า เข้าใจไหมแบบว่าคนไม่ได้ลุกฮือ ไม่ได้รู้สึกว่า จะสู้กันมากขึ้น” (ID4)

ผลลัพธ์อันไม่พึงปรารถนา ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง หรือ หดหู่ใจ ความรู้สึกเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่อันแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์เชิงลบที่ได้รับ หากนิสิตนักศึกษาไม่สามารถก้าวข้ามผ่าน เขาก็ยังคงไม่สามารถค้นพบความหมายในชีวิตได้ แต่หากนิสิตนักศึกษาสามารถก้าวข้ามไปวิกฤต ด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดไปในทางที่ดีขึ้น มองว่าปัญหาหรืออุปสรรคนี้ ไม่ได้ส่งผลต่อการไปสู่จุดหมาย และยังคงมุ่งมั่น เพื่อนำตนเองไป

ให้ถึงปลายทาง เขาก็จะสามารถก้าวข้ามผ่านวิกฤตตรงนี้ได้ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความงอกงามหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (posttraumatic growth) ของ Tedeschi and Calhoun (2004) ระบุว่า เมื่อเผชิญกับวิกฤตในชีวิต และพบเจอกับประสบการณ์ของความงอกงามหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ บุคคลอาจจะตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต และมีมุมมองต่อสิ่งรอบตัวเปลี่ยนไป ซึ่งช่วยสนับสนุน ผลการวิเคราะห์ว่า นิสิตนักศึกษาที่เผชิญกับวิกฤตของความหมายในชีวิต และสามารถเปลี่ยนแปลงมุมมองของตนเองไปในเชิงบวกได้ เช่น การยอมรับ หรือการเข้าใจตนเอง ก็จะส่งผลให้เขาสามารถก้าวข้ามผ่านวิกฤตของชีวิต และพร้อมที่จะไปสู่การค้นพบความหมายในชีวิตของตนเองได้

ขั้นที่ 5 ความหมายในชีวิต เมื่อนิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสามารถก้าวข้ามพ้นการมีวิกฤตของความหมายในชีวิตไปได้ ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงสิ่งรอบตัว การมองเห็นถึงความสอดคล้องถึงเรื่องราวจากประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามา จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง เกิดการตระหนักรู้ถึงความหมายของการมีอยู่ที่ยากจะช่วยเหลือทำประโยชน์กับผู้อื่น และเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในตนเองและสังคมในทางที่ดี โดยสาระสำคัญของความหมายในชีวิตสามารถพบได้ใน 2 ลักษณะคือ 1) เพื่อทำประโยชน์ให้ผู้อื่น เป็นการกระทำเพื่อผู้อื่น ต้องการสร้างประโยชน์ให้กับผู้คนในสังคม และ 2) เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองและสังคม โดยเป็นไปตามประสบการณ์ที่เปลี่ยนไป ตามสถานการณ์ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา เห็นได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “...เราไปม้อบด้วยความคิดที่ว่าสักวันหนึ่งสิ่งที่เราทำในวันนี้จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับคนอื่น...”(ID2) “...ความหมายของชีวิตเราคือแบบ เราจะต้องไม่หยุดแค่ตรงนี้ เราจะต้องเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรมากกว่านี้ เราอยากเห็นช่วงบั้นปลายชีวิตของเรา มันจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่าง...” “...อยากจะบอกว่าชีวิตของแต่ละคนมันอาจจะหาความหมายได้เรื่อย ๆ อะไรแบบนี้...” รวมทั้ง “ความหมายของชีวิต ความฝัน สิ่งที่เราอยากทำ มันเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามปัจจัยจากตัวเรา จากคนรอบข้าง จากสังคม มันก็ส่งผลให้เราเปลี่ยนแปลงเสมอ...” (ID1) “...เราต้องการจะเปลี่ยนแปลง...” และ “...เราไม่อยากจะให้อะไรมันมาเป็นตัวจำกัดของความคิดของเรา เรามองว่าสิ่งต่าง ๆ มันสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แล้วเราก็เปลี่ยนแปลงได้เรื่อย ๆ เราไม่อยาก เราไม่อยากจะให้ตัวเองแก่ไป แล้วเหมือนเป็นคนที่เป็น conservative ไม่รับฟังลูกหลานนะ” “...เราคิดว่าทุกอย่าง มันต้องเปลี่ยนแปลงนะ แล้วมันสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่ใช่พอถึงจุดหนึ่งแล้วเนี่ย เมื่อเราประสบความสำเร็จตามที่เรากำลังต้องการแล้ว แล้วเราจะหยุด (ID3)

จะพบได้ว่าขั้นที่ 5 ความหมายในชีวิต สาระสำคัญคือการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น และเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองหรือสังคมในทางที่ดี สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวจากประสบการณ์ในชีวิต มองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ และไม่นำตนเองไปผูกติดอยู่กับสิ่งเดิม ๆ รวมทั้งสามารถวางแนวทางชีวิตในอนาคตได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของ Schnell and Hoof (2012) พบว่า บุคคลจะค้นพบความหมายในชีวิตได้นั้น เขาจะต้องปราศจากการมีวิกฤตของความหมายในชีวิต และยังต้องมีความเข้าใจในตนเอง มองเห็นถึงความสำคัญและความสอดคล้องของเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา

และมีทิศทางที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่า การที่นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ถึงแม้เขาจะเผชิญกับวิกฤตของความหมายในชีวิต แต่ถ้าเขาสามารถก้าวข้ามผ่านไปได้ และมีความเข้าใจในตนเองอย่างแท้จริง รับรู้ว่ากำลังทำในสิ่งที่มีความหมายสำคัญอยู่ เขาก็จะสามารถค้นพบความหมายของการมีชีวิตอยู่ได้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากการได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ตามประเด็นที่ค้นพบในแต่ละชั้นของกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตได้ ซึ่งอธิบายได้ตามภาพดังนี้

ภาพ 1. ประเด็นสำคัญที่ค้นพบในแต่ละชั้นของกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต

ขั้นที่ 1 การรับรู้ พบว่านิสิตนักศึกษามีการรับรู้มองเห็นความสำคัญของการเมือง การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข การสัมผัสถึงอำนาจยุติธรรมในสังคม และการเห็นผู้คนที่มีอุดมการณ์เดียวกันออกมาเคลื่อนไหว **ขั้นที่ 2 การกระทำ** นิสิตนักศึกษาจะทำการแสดงออกถึงจุดยืนทางการเมือง เพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ในสิ่งเดียวกับที่พวกเขารับรู้ พบลักษณะสำคัญคือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง **ขั้นที่ 3 เป้าหมาย** เป็นลักษณะของการวางแผนทางในอนาคต ถึงสิ่งที่ตนปรารถนาได้แก่ การทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น **ขั้นที่ 4 แหล่งของความหมายในชีวิต** เป็นสิ่งที่ผลักดันทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถค้นพบความหมายในชีวิต เป็นประสบการณ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นกับพวกเขา ประเด็นสำคัญที่ค้นพบ คือ การสนับสนุนทางสังคม และความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงใน

อนาคต แต่หากเป็นประสบการณ์เชิงลบและไม่สามารถก้าวข้ามผ่านไปได้ ก็จะไม่สามารถค้นพบความหมายในชีวิต และ**ขั้นที่ 5 ความหมายในชีวิต** เป็นลักษณะของการที่นิสิตนักศึกษา สามารถเชื่อมโยงสิ่งรอบตัว มองเห็นถึงความสอดคล้องของเรื่องราวจากประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามา จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง และเกิดการตระหนักรู้ถึงการมีอยู่ของตนเอง โดยประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ได้แก่ การทำเพื่อประโยชน์ให้ผู้อื่น และมองว่าความหมายของชีวิตเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

เมื่อพิจารณาจากบริบทที่คณะผู้วิจัยทำการศึกษานี้ จะพบว่าวัยรุ่นหรือนิสิตนักศึกษาที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เกิดการตระหนักรู้ความสำคัญและความรับผิดชอบต่อสังคม มองว่าเป็นหน้าที่ที่ตนพึงกระทำและมีเป้าหมายที่ต้องการให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาหรือวิกฤตอะไรบางอย่าง และรวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง สะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์ที่วัยรุ่นหรือนิสิตนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีส่วนในการสร้างความหมายในชีวิต เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนผ่านทางความคิดที่อาศัยพื้นที่ประสบการณ์ การตีความ และการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ รวมเข้ากับความเข้าใจแห่งตนจนนำไปสู่การค้นพบความหมายในชีวิต

ข้อจำกัดในการวิจัย

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาต้องหยุดชะงัก ไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องทำการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์กับผู้ให้ข้อมูลบางรายทำให้ความลื่นไหลในการสัมภาษณ์ หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลทำได้ไม่ดีเท่ากับการสัมภาษณ์ในสถานการณ์ปกติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้สนใจสามารถนำผลการศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองกับกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายว่า เพราะอะไรนิสิตนักศึกษาจึงมีการแสดงออกทางการเมือง ต้นตัวทางการเมืองกันมากขึ้น และเพื่อช่วยตอบคำถามทางสังคมถึงสาเหตุหนึ่งที่นิสิตนักศึกษาออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป สามารถนำประเด็นกระบวนการค้นหาความหมายของชีวิตไปศึกษาวิจัยต่อในลักษณะของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ด้วยการสร้างมาตรวัดในรูปแบบการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อยืนยันข้อค้นพบที่ได้ และทำให้ผลการศึกษาครอบคลุมเกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถทำการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการค้นหาความหมายในชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ หรือบริบทอื่น ๆ นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เกี่ยวกับผู้เขียน

กุลวดี สวัสดิ์ธรรมกิจ: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เกวรินทร์ นาคนิวิษฐ: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชาคริต มาฝางนอก: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พนัสนิธิ์ สุขสำราญ: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วชิรารักษ์ แก้วมณีชัย: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุพัทธ์ แสนแจ่มใส: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ธีระชน พลโยธา: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กันยารัตย์ เมืองแก้ว. (2561, มกราคม-มิถุนายน). ความหมายในชีวิต: ตัวแปรด้านความเข้มแข็งเชิงจิตวิทยา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 16(1), 10. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/170581/122601>

สกล วรเจริญศรี. (2545). *การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนวัยรุ่น*. (ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Gui_Cou_Psy/Skol_V.pdf

ภาษาอังกฤษ

Arens, A. K., & Watermann, R. (2017). Political efficacy in adolescence: Development, gender differences, and outcome relations. *Developmental Psychology*, 53(5), 933–948. <https://doi.org/10.1037/dev0000300>

Bargh, J. A., Chen, M., & Burrows, L. (1996). Automaticity of social behavior: Direct effects of Trait construct and stereotype activation on action. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 230–244. DOI: 10.1037/0022-3514.71.2.230

Battista, J., & Almond, R. (1973). The development of meaning in life. *Psychiatry*, 36(4), 409–427. DOI: 10.1080/00332747.1973.11023774

Baumeister, R. F. (1991). *Meanings of Life*. New York: Guilford.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. DOI: 10.1191/1478088706qp0630a

Cho, E. H., Lee, D. G., Lee, J. H., Bae, B. H., & Jeong, S. M. (2014). Meaning in life and school adjustment: Testing the mediating effects of problem-focused coping and self-acceptance. *Social and Behavioral Sciences*, 114 :777-781. DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.12.784

Datu, J. A. D., & Mateo, N. J. (2015). Gratitude and life satisfaction among Filipino adolescents: The mediating role of meaning in life. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 37(2), 198–206. DOI: 10.1007/s10447-015-9238-3

Ebtsam, A. A. H., & Neama, M. F. K. (2014). Identity, political efficacy and expected political participation among nursing students after 25th January revolution. *Journal of Public Administration and Policy Research*, 6(4), 69–76. DOI: 10.5897/jpapr2014.0283

- Frankl, V. E. (1967). *Psychotherapy and existentialism: Selected papers on logotherapy*. NY: Washington Square Press.
- Latham, G. P., & Locke, E. A. (2007). New developments in and directions for goal-setting research. *European Psychologist*, 12(4), 290–300. DOI: 10.1027/1016-9040.12.4.290
- Lin, L. (2019). Is searching for meaning in life related to civic engagement?: Individual-and society-level moderators. *Frontiers in Psychology*, 10. DOI: 10.3389/fpsyg.2019.01334
- Santos, M. C., Magramo, C. S., Oguan, F., Paat, J., & Barnachea, E. A. (2012). Meaning in life and subjective well-being: Is a satisfying life meaningful?. *Researchers World*, 4(1), 32-40.
- Schnell, T., & Hoof, M. (2012). Meaningful commitment: Finding meaning in volunteer work. *Journal of Beliefs and Values*, 33(1), 35–53. DOI: 10.1080/13617672.2012.650029
- Stavrova, O., & Luhmann, M. (2015). Social connectedness as a source and consequence of meaning in life. *The Journal of Positive Psychology*, 11(5), 470–479. DOI: 10.1080/17439760.2015.1117127
- Stillman, T. F., Lambert, N. M., Fincham, F. D., & Baumeister, R. F. (2010). Meaning as magnetic force. *Social Psychological and Personality Science*, 2(1), 13–20. DOI: 10.1177/1948550610378382
- Tedeschi, R., & Calhoun, L. (2004). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry*, 15(1), 1-18. Retrieved May 10, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/20447194>
- Tezci, E., Sezer, F., Gurgan, U., & Aktan, S. (2015). A study on social support and motivation. *The Anthropologist*, 22(2), 284–292. DOI: 10.1080/09720073.2015.11891879
- Veronese, G., Pepe, A., Sala, G., Yamien, I., & Vigliarioni, M. (2019). Positive experience, psychological functioning, and hope for the future as factors associated with mental health among young Sub-Saharan internally displaced people (IDP): A quantitative pilot study. *International Journal of Mental Health*, 1–23. DOI: 10.1080/00207411.2019.1635849